

ՍՈՒՔԻԱՍՅԱՆ ԳԱԳԻԿ

*Խ. Աբովյանի անվան ՀՊՄՀ պրոֆեսոր,
մանկավարժական գիտությունների դոկտոր*

**ԳՐԱԴԱՐԱՆԱՅԻՆ-ՄԱՏԵՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ
ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹՅՈՒՆԻՑ**

Բանալի բառեր՝ Կրթության պատմություն, գրադարանային մատենագիտական բարձրագույն կրթությունն ու գիտությունը (ԳՄԲԿԳ) Հայաստանում, ուսուցման առարկաների և կրթական ծրագրերի համակարգ, գրադարանային-տեղեկատվական և մատենագիտական գործունեություն, ԳՄԲԿԳ հումանիտար և տեխնոլոգիական զարգացում:

Keywords. History of Education, Library-Bibliographic Higher Education and Science (LBHES) in Armenia, the System of Teaching Subjects and Educational Programs, Library-Informational and Bibliographic Activity, LBHES Liberal and Technological Development, Digital Libraries, Library Automation, Union Cataloges.

Հոդվածը նվիրված է Գրադարանագիտության և մատենագիտության ամբիոնի 45-ամյակին: Հայաստանի բարձրագույն կրթության և գիտության զարգացման համակարգում ունեցած նշանակության ու մասնագետների պատրաստման գործում նրա դերի գնահատմամբ խնդիր է դրվել համակողմանիորեն նկարագրել ամբիոնի ուսումնական, գիտական և մեթոդական աշխատանքները պատմական տարբեր ժամանակաշրջաններում: Այդ նպատակով կատարվել են նաև տեղեկատվական ու վիճակագրական կարևոր վերլուծություններ: Օգտագործվել է մասնագիտական հարուստ գրականություն, ուշադրություն է դարձվել դասախոսների հեղինակած հրատարակությունների ներկայացմանը: Գրադարանային-տեղեկատվական և մատենագիտական համալսարանական կրթության զարգացման համատեքստում կատարվել են լուրջ դիտարկումներ, որոնց արդյունքում արվել են սկզբունքային առաջարկություններ:

Հայաստանում գրադարանային-մատենագիտական բարձրագույն կրթության հիմքը հիմնականում դրվել է 1970 թ.-ին՝ Խ. Աբովյանի անվան հայկական պետական մանկավարժական ինստիտուտի (2000 թ.-ից՝ համալսարան) կուլտուրայի ֆակուլտետում Գրադարանագիտության և մատենագիտության ամբիոնի ստեղծմամբ, չնայած տարբեր ժամանակահատ-

վածներում տվյալ մասնագիտությամբ մասնագետներ պատրաստվել են սկզբում Երևանի պետական համալսարանի, այնուհետև Երևանի հեռակա հայկական պետական մանկավարժական ինստիտուտի բանասիրական ֆակուլտետներում:

Վերոնշյալ կրթական հաստատություններում, հատկապես Գրադարանագիտության և մատենագիտության ամբիոնում, ուսումնական գործընթացի կազմակերպման ու զարգացման համար կարևոր ներդրում են ունեցել Ռաֆայել Իշխանյանը (1922-1995), Հրաչյա Կոստիկյանը (1915-1989), Հայկ Դավթյանը (1919-1983), Գուրգեն Մկրտչյանը (1919-2010), Խիկար Բարսեղյանը (1918-1996), Քնարիկ Կորկոտյանը (1927-1999), Բալաբեկ Մելյանը (ծնվ. 1926), Նինել Ոսկանյանը (1923-2005), Ելենա Բաղդասարյանը (1938-2005) և ուրիշներ: Նրանցից Ռ. Իշխանյանը, Հ. Կոստիկյանը, Հ. Դավթյանը, Գ. Մկրտչյանը և Ք. Կորկոտյանը արդեն սկզբնական շրջանում ունեին գիտական կոչումներ, պաշտպանել էին թեկնածուական ատենախոսական թեմաներ (1962-1970 թթ.)¹ և գրադարանային գործի, մատենագիտության ու գրքի պատմության վերաբերյալ լույս էին ընծայել արժեքավոր ուսումնասիրություններ²: Բայց պետք է նշել, որ Հայաստանում գրադարանային-մատենագիտական մասնագիտության գծով բարձրագույն կրթության կազմակերպումը և շուրջ մեկ տասնամյակում այդքան կարևոր հրապարակումները պատահական չէին: Նախ՝ հայ գրքի և մատենագիտության պատմության հարցերի շուրջ հետաքրքրությունները գալիս էին վաղ անցյալից և այդ առումով անգնահատելի են մինչև 1961թ. ինչպես հայկական գաղթօջախներում (Գ. Զարբհանայանի, Գ. Գալեմբարյանի, Ա. Ղազիկյանի, Թեոդիկի, Ա. Սալմասյանի և ուրիշների), այնպես էլ Հայաստանում (Գ. Լևոնյանի, Հովհ. Պետրոսյանի, Հ. Անասյանի և այլոց) տպագրված աշխատությունների³ դերն ու կիրառական լայն նշանակությունը:

Այդպիսով, դասախոսական կազմի և համապատասխան մասնագիտական գրականության առկայությամբ (ներառյալ նաև Հայաստանի ազգային

¹ Տես՝ Библиография авторефератов диссертаций, защищенные в Армении (1935-1975 гг.): Библиография. Т. 1, Ер.: Национальная книжная палата, 2003, էջ 355-356, 371, 374-375:

² Տես՝ Իշխանյան Ռ. Ա. Հայ մատենագիտության պատմություն: Պր. Ա-Գ. - Եր., 1964-68: Դավթյան Հ. Մ. Աշխարհաբար գիրքը հայ տպագրության սկզբից մինչև 1850 թ.: Առաջաբան և մատենագիտական ցանկ: Եր., 1964, 143 էջ: Կորկոտյան Ք. Ա. Հայ տպագիր գիրքը Կոստանդնուպոլսում (1567-1850 թթ.): - Եր., 1964, 153 էջ: Մկրտչյան Գ. Գ. Գրադարանային գործը Հայաստանում (1920-1965): - Եր., 1965, 179 էջ: Կոստիկյան Հ. Կ. Սովետահայ մատենագիտության զարգացման ուղիները, Եր., 1966, 212 էջ:

³ Տես՝ Իշխանյան Ռ. Ա. Մատենագիտություն հայկական մատենագիտության (ուղեցույց), Եր., 1963, 344 էջ:

գրապալատի, նախկին հանրային գրադարանի ու մատենադարանի հրատարակությունները) սկիզբ է դրվում ամբիոնի հետագա զարգացման: Նախատեսվում է առկա և հեռակա ուսուցմամբ պատրաստել «Գրադարանավար-մատենագետ» որակավորմամբ մասնագետներ: Այդ խնդիրը հավասարապես ծառայած էր նախկին խորհրդային հանրապետությունների կրթական համակարգերի առջև, որի արդյունավետ լուծումը կախված էր նաև (քառամյա և հնգամյա) ուսումնական պլանների բովանդակային կառուցվածքից, ուսուցման մեթոդներից:

Պատմական ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, որ մինչև Խորհրդային միության փլուզումը՝ 1991 թ., Գրադարանագիտության և մատենագիտության ամբիոնի ուսումնական պլանում, բացի ընդհանուր հումանիտար մասնագիտական դասընթացներից («Հայոց լեզու», «Հայ գրականության պատմություն», «Ռուսաց լեզու», «Արտասահմանյան լեզու», «Արտասահմանյան գրականություն», «Հայոց պատմություն», «Փիլիսոփայություն», «Մանկավարժություն», «Հոգեբանություն», «Տնտեսագիտություն», «Քաղաքագիտություն», «Ընդհանուր պատմություն» և այլն), ընդգրկվել են հատուկ մասնագիտական հետևյալ առարկաները՝ «Ընդհանուր գրադարանագիտություն», «Գրադարանային գրացուցակներ», «Գրադարանային ֆոնդեր», «Աշխատանք ընթերցողի հետ», «Գրադարանային գործի կազմակերպում և ղեկավարում», «Գրադարանային գործի պատմությունը Հայաստանում և արտասահմանում», «Ընդհանուր մատենագիտություն», «Մատենագիտական աշխատանքի կազմակերպման մեթոդները գրադարանում», «Գեղարվեստական գրականության մատենագիտություն», «Արտասահմանյան մատենագիտություն», «Արվեստի մատենագիտություն», «Հասարակական-քաղաքական գրականության մատենագիտություն», «Մանկական գրականության մատենագիտություն», «Երկրագիտական մատենագիտություն», «Հայ պարբերական մամուլի մատենագիտություն», «Բնագիտատեխնիկական և գյուղատնտեսական գրականության մատենագիտություն», «Հայ մատենագիտության պատմություն», «Համընդհանուր տասնորդական դասակարգում»:

Կրթության զարգացման պահանջով ամբիոնի դասախոսների և ոլորտի մասնագետների ջանքերով կազմվում և հրատարակվում է ուսումնական նոր գրականություն⁴, որոնցում տեսական, պատմական, մեթոդական և կազմա-

⁴ Տես՝ Մատենագիտություն (ընդհանուր դասընթաց): Ուսումնամեթ. ձեռնարկ գրադարանային բաժնի ուսանողների համար / կազմեց՝ Հ. Կ. Կոստիկյան, Եր., 1978, 108 էջ: Մկրտչյան Գ. Գ. Աշխատանք ընթերցողների հետ: Ուս. ձեռն. կուլտ. ֆակ. գրադ. բաժնի ուսանող. Համար, Եր.,

կերպական հարցերը ստանում են առանձնակի լուսաբանում: Ակտիվություն է դրսևորվում ուսանողների շրջանում, ինչի վկայությունն են տարբեր տարիներին բուհում կազմակերպված ուսանողական գիտական նստաշրջաններում նրանց լավագույն զեկուցումները:

Անհրաժեշտ է նշել, որ ուսումնական գործընթացում օգտագործվել են նաև ճանաչված հեղինակների ռուսալեզու դասագրքեր, մենագրական և ուսումնամեթոդական բազմաթիվ աշխատություններ⁵:

Ետխորհրդային շրջանում (1991-2000 թթ.) ուսումնական պլանում կատարվում են որոշակի փոփոխություններ՝ նախկին առարկայացանկին ավելանալով «Հայագիտական մատենագիտություն», «Գրքագիտություն և գրքի պատմություն», «Մանկավարժական գրականության մատենագիտություն», «Սփյուռքահայ գրականության մատենագիտություն», «Գրադարանային-ինֆորմացիոն համակարգի տեխնիկական միջոցներ», «Հեռուստա-ռադիո հաղորդումների նյութերի մատենագիտություն», «Հայ տպագրական արվեստի պատմություն», «Գրաբար», «Կրոնական գրականության մատենագիտություն» առարկաները:

Գիտական աճի տեսանկյունից հարկ է նշել հետևյալը: Ամբիոնի դասախոսական կազմից 1985թ. թեկնածուական թեզ է պաշտպանել Բ. Գ. Մելյանը: Իսկ տողերիս հեղինակը, ով 1987–1990 թթ. սովորել և ավարտել է Մոսկվայի կուլտուրայի պետական համալսարանի նպատակային ասպիրանտուրան,

---

1979, 111 էջ: Մելյան Բ. Գ. Մանկական գրականության մատենագիտություն (ուս. ձեռնարկ), Եր., 1982, 79 էջ: Դավթյան Հ. Մ. Գեղարվեստական գրականության և գրականագիտության մատենագիտություն: Ուս. ձեռնարկ, Եր., 1981., 88 էջ: Իշխանյան Ռ. Ա. Հայ գիրքը 1512 – 1920, Եր., 1981, 154 էջ և այլն:

⁵ Տե՛ս՝ Абрамов К. И. История библиотечного дела в СССР: Учебник для вузов. – 3-е изд.- М., 1980, 352 с. Коршунов О. П. Библиографоведение. Общий курс. Учебник. – М., 1990, 232 с. Столяров Ю. Н. Библиотечный фонд: Учебник для студ. биб. фак. инст культуры, ун-ов и пед вузов. – М., 1991, 272 с. Терешин В. И. Информационные фонды СССР. Учеб. пособие.- М., 1981, 52 с. Беловицкая А. А. Общее книговедение. – М., 1987, 256 с. Библиотечные каталоги: Учебник. изд. 2-е / Под. ред. Г. И. Чижиковой.- М., 1977, 303 с. Мамонтов А. В. Щерба Н. Н. Краеведческая библиография: Учеб. для биб. фак. инст культуры, ун-ов и пед вузов. -М., 1978, 166 с. Гудовщикова И. В. Лютова К. В. Общая иностранная библиография. Учебник. -М., 1978, 224 с. Воробьев Г. Г. Документ: Информационный анализ.- М., 1973, 255 с. Чубарьян О. С. Общее библиотековедение: 3-е изд.- М., 1976, 271 с. Ши́ра Дж. Введение в библиотековедение: Основные элементы библиотечного обслуживания / Пер. с англ. В. В. Скворцов. – М., 1983.- 256 с. Баренбаум И. Е. История книги.- М., 1984, 288 с. Работа с читателями: Учебник для студ. инст культуры, пед вузов и ун-ов.- 3-е изд.- М., 1981, 296 с. Сукиасян Г. А. Библиография в Армении и армянской диаспоре в контексте истории (V – XX вв.). Монография. – М., 1997.- 250 с. Соколов А. В. Эволюция социальных коммуникаций.- СПб, 1995.- 163 с. և այլն:

1994-97 թթ.՝ նույն համալսարանի դոկտորանտուրան, 1991 թ. պաշտպանել է թեկնածուական, իսկ 1997-ին՝ դոկտորական թեզեր («05. 25. 03» ծածկագրով):

Հատուկ պետք է ընդգծել, որ երկրաշարժը (1988 թ.), 1980-ական թթ. վերջերին և 90-ական թթ. ԼՂՀ-ի անկախության համար ծագած հայ-ադրբեջանական պատերազմը, ինչպես նաև ԽՍՀՄ-ի փլուզման հետևանքով ստեղծված քաղաքական, սոցիալ-տնտեսական ծանր պայմանները բացասաբար անդրադարձան Հայաստանի գիտության, կրթության և մշակույթի ընդհանուր զարգացման վրա... Ծանր վիճակի մեջ հայտնվեցին նաև գրադարանները⁶: Օրակարգային դարձան գրադարանային ֆոնդերի պահպանման, համալրման, սպասարկման և ընթերցանության կազմակերպման հարցերը: Հասարակական կյանքի բոլոր ոլորտների զարգացման և արտաքին (ներառյալ սփյուռքի հետ) կապերի վերականգնման «միակ ուղին» հանդիսացավ անկախ պետությունների համագործակցության (ԱՊՀ), նորագույն ժամանակներում՝ նաև «Մաքսային միության» ստեղծումը...

Մինչև XX դարի վերջը Գրադարանագիտության և մատենագիտության ամբիոնի ուսումնագիտական աշխատանքները ժամանակագրական կարգով դեկավարել են՝ Հ. Կ. Կոստիկյանը (1969 / 1970-1980), Խ. Հ. Բարսեղյանը (1980-1985), Բ. Գ. Մելյանը (1985-1998), Ք. Ա. Կորկոտյանը (1998-1999)⁷: 1999 թ. պաշտոնակատար է նշանակվել, իսկ 2000 թ.-ին ամբիոնի վարիչի պաշտոնում է ընտրվել Գ. Ա. Սուքիասյանը, ով ամբիոնը դեկավարել է մինչև 2014թ.:

XXI դարի սկզբին ինչպես հասարակական-տնտեսական, այնպես էլ մշակույթի, կրթության ու գիտության զարգացման ոլորտներում սկսվում է նոր փուլ: Հատկապես տեղեկատվական մշակույթի բնագավառում փաստաթղթային (գրքային) աղբյուրների ժողովրդականացման և ընթերցանության դերի բարձրացման, փորձի փոխանակման ու համագործակցության նպատակով սկսվում են ներդրվել տեխնոլոգիական բազմազան միջոցներ, ձևավորվում են տեղեկատվական-հաղորդակցական նոր հարաբերություններ: Հետևաբար՝ առաջացած խնդիրների արդիական լուծման համար առաջ են քաշվում նաև մեթոդաբանական նորանոր մոտեցումներ՝ նոր բովանդակություն հաղորդելով հայ գրադարանագիտական, մատենագիտական և գրքագիտական մտքի զարգացմանը:

⁶ Сукиасян Г. А. Библиотеки Армении в экстремальных ситуациях // Библиотечная ассамблея Евразии.- М.: РГБ, 1994. Вып. 3.- С. 50-51.

⁷ Տես նաև՝ Մելյան Բ. Մեր ամբիոնը, Եր., 2005, էջ 27-40:

Այդ տեսանկյունից անկյունադարձային էր նաև ամբիոնի գործունեությունը. 2000 թ. հունիսի 22-ի նիստում (հիմք՝ թիվ 10 արձ.) օրակարգային դարձավ «Գրադարանագիտության և մատենագիտության գծով մասնագետների և մասնագիտացումներ հեռանկարային զարգացումը Հայաստանում» հարցը: Ամբիոնի վարիչ Գ. Ա. Սուքիասյանի նախաձեռնած հարցի և զեկուցման շուրջ քննարկմանը ակտիվ մասնակցություն են ունեցել, ինչպես ամբիոնի դասախոսական կազմը, այնպես էլ նիստի մասնակիցները՝ Ֆաթմա Խաչատրյանը (ՀՀ Մշակույթի նախարարության գրադարանների բաժնի վարիչ), Անահիտ Գալստյանը (ՀՀ Մշակույթի նախարարության թանգարանների բաժնի վարիչ), Տիգրան Հովհաննիսյանը (Խ. Աբովյանի անվան ՀՊՄՀ գրադարանի տնօրեն), Ռուզան Տոնոյանը (Խնկո Ապր անվան ազգային մանկական գրադարանի տնօրեն), Ռիտա Զիլինգարյանը (Երևանի Մ. Հերացու անվան պետական բժշկական համալսարանի գրադարանի տնօրեն)՝ նշելով հարցի լրջությունը և նորագույն պահանջներով համալսարանական կրթությամբ մասնագետներ պատրաստելու կարևորությունը:

Քննարկվող հարցի վերաբերյալ դրական կարծիքներ են հայտնել նաև Հ. Ներսիսյանը (ՀՀ ԳԱԱ ՀԳ տնօրեն), Դ. Սարգսյանը (Հայաստանի ազգային գրադարանի տնօրեն), Ս. Միրզոյանը (Պատմության պետական կենտրոնական արխիվի տնօրեն), Ա. Սարգսյանը (Նորագույն պետական կենտրոնական արխիվի տնօրեն), Վ. Մովսիսյանը (Հ. Թումանյանի տուն-թանգարանի տնօրեն), Վ. Ասլանյանը (ԵՊՀ գիտական գրադարանի տնօրեն) և ուրիշներ:

Ամբիոնի համատեղ նիստում որոշվեց անցյալից պահպանված «Գրադարանավար-մատենագետ»-ից բացի, շրջանավարտներին տալ նոր մասնագիտացումներ՝

- գրադարանավար-մատենագետ, մանկավարժ,
- գրադարանային և գրքային գործի մենեջեր,
- գրադարանային, արխիվային և թանգարանային գործի մենեջեր,
- թանգարանագետ, էքսկուրսավար,
- համակարգչային հաղորդակցական գործի ղեկավար:

Պետք է նշել, որ առաջարկությունների ցանկը նախապես լավել և քննարկվել էր կուլտուրայի ֆակուլտետի գիտական խորհրդի 2000 թ. մարտի 17-ի նիստում և խորհրդի անդամներ՝ ՀՀ կինոմատոգրաֆիստների միության նախագահ, պրոֆեսոր Ս. Խ. Իսրայելյանի, գրադարանագիտության և մատենագիտության ամբիոնի դոցենտ Բ. Գ. Մելյանի, երաժշտության ամբիոնի վարիչ, պրոֆեսոր Ս. Գ. Աբրահամյանի, հեռուստատեսության ամբիոնի վարիչ պրոֆեսոր Ա. Գ. Յավուրյանի և կուլտուրայի ֆակուլտետի ղեկան, գիտ-

խորհրդի նախագահ Ռ. Կ. Միրզախանյանի կողմից արժանացել է հավանության: Ֆակուլտետի խորհրդի նույն թվականի հոկտեմբերի 3-ի նիստում լսվում և համալսարանի գիտական խորհրդի հաստատման է երաշխավորվում նոր մասնագիտացումներից բխող ուսումնական ծրագրերը վերանայելու և ուսումնական պլանում փոփոխություններ կատարելու ամբիոնի առաջարկությունները:

Այդպիսով, 2000–2001 ուս. տարվանից Գրադարանագիտության և մատենագիտության ամբիոնի ուսումնագիտական աշխատանքներում սկսվում են նոր գործընթացներ: Ելնելով առաջադիր նպատակներից ու խնդիրներից, տողերիս հեղինակի առաջարկությամբ և նախաձեռնությամբ 2001թ. ամբիոնում հիմք է դրվում «Թանգարանային գործ և հուշարձանների պահպանություն» բաժնին՝ ընդլայնելով ամբիոնի զարգացման ուղղությունները: Կազմվում և 2003–2004 ուսումնական տարվանից սկսում են գործել երկու մասնագիտական բաժինների հնգամյա ուսուցմամբ ուսումնական պլանները:

Նոր փոփոխությունների և լրացումների արդյունքում «Գրադարանագիտության և մատենագիտության» բաժնի ուսումնական պլանում ներմուծվում են՝ «Սոցիալական հաղորդակցություն», «Փաստաթղթագիտություն և փաստաթղթային ֆոնդեր», «Աղբյուրագիտություն. տեսություն և մեթոդիկա», «Գիտահետազոտական աշխատանքի հիմունքներ», «Համեմատական գրադարանագիտություն», «Գրադարանային-ինֆորմացիոն գործունեության կառավարում» առարկաներ, ինչպես նաև «Գրադարանավարի լեզվական կուլտուրա», «Ինֆորմացիոն համալիրի մատենագիտական սպասարկում», «Գրադարանային գործունեության մեթոդական սպասարկում» ընտրովի դասընթացները:

Համեմատական կարգով՝ «Թանգարանային գործ և հուշարձանների պահպանություն» բաժնի ուսումնական պլանում, որի ընդհանուր և հումանիտար մասնագիտական դասընթացները նույնականացված են զուգահեռ բաժնի ուսումնական պլանի համանուն բլոկների հետ, հատուկ մասնագիտական առարկաների ցանկում ընդգրկվել են՝ «Թանգարանագիտություն», «Թանգարանային գործը Հայաստանում և արտասահմանում», «Թանգարանային ֆոնդերի հաշվառում և պահպանում», «Հուշարձանների պահպանություն», «Հուշարձանների պատմությունը Հայաստանում», «Նյութական մշակույթի և կենցաղի պատմություն», «Համաշխարհային արվեստի պատմություն», «Էթնոլոգիա», «Տեղեկատու և մասսայական աշխատանքը թանգարանում», «Թանգարանային ցուցադրության գիտական կազմակերպում», «Էքսկուրսիոն աշխատանք», «Թանգարանային մանկավարժություն», «Տեղեկատվական տեխնոլոգիաները և

տեխամիջոցները թանգարանային գործում», «Թանգարանային դիզայն», «Պատմագրություն», «Հայկական վիմագրություն», «Հնագիտություն», «Աղբյուրագիտություն», «Փաստաթղթագիտություն և փաստաթղթային ֆոնդեր», «Ընդհանուր մատենագիտություն», «Գրքագիտություն և գրքի պատմություն», «Հայագիտական մատենագիտություն», «Գրադարանային ֆոնդեր», «Արխիվագիտություն», «Երկրագիտություն», «Հուշարձանագիտություն», «Գիտահետազոտական աշխատանքի մեթոդիկա» առարկաները, ինչպես նաև «Պատմամշակութային և թանգարանային արժեքների պահպանություն և վերականգնում» ու «Թանգարանային փորձագիտության մեթոդիկա» ընտրովի դասընթացները:

Փաստորեն առարկաների ընտրության և ուսուցման ճշգրիտ մեթոդաբանությամբ ուսանողներին հաղորդակից է դարձվել տեսական, պատմական և մեթոդական հաստատուն գիտելիքներին, լուսաբանվել գիտության և պրակտիկայի զարգացման փոխադարձ կապերը:

Բուհական գիտակրթական գործը ավելի բովանդակալից ու ժամանակակից դարձնելու նպատակով առաջին անգամ 2004թ. ստեղծվում են պետական կրթական չափորոշիչներ (որոնց հեղինակ է տողերիս հեղինակը), որոնց հիման վրա էլ կազմվում և 2005թ. լույս են տեսնում առարկայական նոր ծրագրեր⁸, նոր հիմքերի վրա են դրվում գրադարանային-տեղեկատվական (մատենագիտական) և թանգարանային-հուշարձանագիտական համալսարանական կրթությունը: Վիճակագրական տվյալներով 2008թ. ամբիոնի 2 մասնագիտական բաժիններում սովորել են 242 ուսանողներ, այդ թվում՝ 132-ը 2007թ. անվանափոխված «Գրադարանային-տեղեկատվական աղբյուրներ» բաժնում (որից 44-ը՝ հեռակա), իսկ 110-ը՝ «Թանգարանային գործ և հուշարձանների պահպանություն» բաժնում: Հաստատված ուսումնական պլաններով «Գրադարանային-տեղեկատվական աղբյուրներ» բաժնի 18 շրջանավարտներին շնորհվել է «Գրադարանավար-մատենագետ, մանկավարժ»-ի, իսկ «Թանգարանային գործ և հուշարձանների պահպանություն» բաժնի 16 շրջանավարտներին՝ «Թանգարանագետ-էքսկուրսավար»-ի որակավորմամբ դիպլոմներ:

Համաձայն կրթական չափորոշիչների՝ «Գրադարանային-տեղեկատվական աղբյուրներ» բաժնի շրջանավարտները կարող են աշխատել բոլոր տիպի

---

⁸ Տես՝ Ուսումնական ծրագրեր և հանձնարարելի մատենագիտություն (05. 27-Գրադարանագիտություն և մատենագիտություն, 05. 28-Թանգարանային գործ և հուշարձանների պահպանություն): Ձեռնարկ / Կազմեց՝ Գ. Ա. Սուքիասյան, Եր.: Արեգ, 2005.- 92 էջ: Գրախոսություն՝ Մկրտչյան Գ., Սուրադյան Ա.: Հասցեագրված է մանկավարժին, Հայաստան, Երևան, 2015, թ. 32-33, 9 դեկտ., էջ 15:

ու տեսակի գրադարաններում (գրադեցնելով տարբեր պաշտոններ), գրապալատում, խմբագրական-հրատարակչական և գրավաճառային հիմնարկ-կազմակերպություններում, գիտատեխնիկական ինֆորմացիայի օրգաններում, ուսումնական հաստատություններում (դպրոցներում, քոլեջներում, բուհերում), արխիվներում, թանգարաններում և փաստաթղթային հաղորդակցությունների համակարգի այլ հիմնարկ-կազմակերպություններում, մատենադարաններում: «Թանգարանային գործ և հուշարձանների պահպանություն» բաժնի շրջանավարտները կարող են աշխատել տարատեսակ թանգարաններում, պատկերասրահներում, պատմաագագրական և տուրիստական համալիրներում, գիտահետազոտական ու նախագծային հիմնարկ կազմակերպություններում՝ իրականացնելով պատմամշակութային ժառանգության ուսումնասիրում, պահպանում և մասսայականացում, մենեջեր՝ պատմության և մշակույթի հուշարձանների պահպանման օրգաններում հասարակական, պետական և կոմերցիոն հիմնարկ կազմակերպություններում՝ հիմնելով ու զարգացնելով թանգարանների, պատկերասրահների ու տուրիստական կազմակերպությունների ցանցը, միջին հանրակրթական և մասնագիտական ուսումնական հաստատություններում՝ թանգարանային գործի հուշարձանների պահպանության բնագավառների համար առաջատար մասնագետներ պատրաստելու նպատակով⁹:

Անհրաժեշտ է նշել, որ տարբեր ժամանակահատվածներով հիմնական դրույքով և համատեղությամբ ամբիոնի երկու մասնագիտական բաժիններում դասախոսել են՝ Գագիկ Սուքիասյանը (ամբիոնի վարիչ), Բալաբեկ Մելյանը, Գուրգեն Մկրտչյանը, Ելենա Բաղդասարյանը, Լավրենտի Բարսեղյանը, Այծեմնիկ Կորկոտյանը, Անահիտ Սուրադյանը, Գայանե Կարապետյանը, Ալվարո Գրիգորյանը, Հռիփսիմե Պիկիչյանը, Մարինե Հարոյանը, Հովհաննես Զատիկյանը, Մերի Քեշիշյանը, Անի Մինասյանը, Ներսես Հայրապետյանը, Նարինե Դանիելյանը:

2004-2005 ուսումնական տարվանից կրկին ապագային միտված նոր գործընթացներ են ծավալվում բուհում՝ կապված եռաստիճան (բակալավր, մագիստրատուրա և ասպիրանտուրա) կրթական համակարգերի զարգացման հետ, ինչը զուգահեռաբար պահանջում էր ուսումնական նոր պլանների, ծրագրերի և առարկայական նկարագրերի կազմում (վերջիններս հաստատվեցին 2012-13 ուսումնական տարում): Պետք է նշել, որ այդ ուղղություններով

⁹ Սուքիասյան Գ. Ա. Գիրքը, գրադարանը և թանգարանը բուհական կրթության ու գիտության զարգացման ծրագրերում, Ավանգարդ, Երևան, 2008, թ. 2, 23-39 հունվարի, էջ 7:

նույնպես հետևողական և արդյունավետ աշխատանքներ են տարվել՝ հաշվի առնելով արտերկրի առաջավոր փորձը: Ամբիոնի ընդհանուր աշխատանքների նորովի կազմակերպման ու հեռանկարային զարգացման համար առանձնահատուկ նշանակություն ունեցավ բակալավրիատի և մագիստրատուրայի ուսումնական գործող պլաններով ուսուցանվող առարկաների և ուսումնական պրակտիկայի ծրագրերի կազմումն ու հրատարակումը¹⁰: Բացի այդ, տողերիս հեղինակը կազմել է ՀՀ ԲՈՀ-ի պահանջով ասպիրանտների և հայցորդների համար «Ժ. 01. 09-Գրադարանագիտություն, մատենագիտություն և արխիվագիտություն» մասնագիտության գծով որակավորման քննության, ինչպես նաև գրադարանային-տեղեկատվական (մատենագիտական) ոլորտի մասնագետների վերապատրաստման նպատակով ուսումնական ծրագրերը¹¹, որոնց կից տրված է ուսումնասօժանդակ հարուստ գրականություն:

Սակայն 2009թ. «Թանգարանային գործ և հուշարձանների պահպանություն» բաժինը առանձնացվում է «Գրադարանագիտության և մատենագիտության» ամբիոնի կազմից, որի հիման վրա ձևավորվում է «Թանգարանագիտության և հուշարձանագիտության» ամբիոն: Բայց Խ. Աբովյանի անվան ՀՊՄՀ գիտական խորհրդի 2014թ. փետրվարի 26-ի թիվ 11 նիստի որոշումով և ռեկտորատի 2014թ. մարտի 6-ի թիվ 2-219 հրամանով «Թանգարանագիտության և հուշարձանագիտության» ու «Գրադարանագիտության և մատենագիտության» ամբիոնները միավորվում են՝ ստեղծելով նոր՝ «Թանգարանագիտության, գրադարանագիտության և մատենագիտության» ամբիոն: Նույն հրամանով՝ «Գրադարանագիտության և մատենագիտության» ամբիոնի վարիչի պաշտոնակատար, մանկավարժական գիտություններ դոկտոր, պրոֆեսոր Գագիկ Արամի Սուքիասյանը նշանակվում է ամբիոնի պրոֆեսոր, իսկ նորաստեղծ ամբիոնի վարիչի պաշտոնակատար է նշանակվում «Թանգարանագիտության և հուշարձանագիտության» ամբիոնի վարիչի նախկին պաշտոն-

¹⁰ Մանրամասն տես՝ Սուքիասյան Գ. Ա. Գրադարանային-տեղեկատվական և մատենագիտական բարձրագույն կրթությունը Հայաստանում: Ուսումնամեթ. ձեռնարկ: - Եր., 2011.- 124 էջ: Տես նաև՝ Տոնոյան Զ. Դանիելյան Ն., Շնորհանդես ազգային գրադարանում, Հայաստան, Երևան, 2012, թ. 1, 9-15 հունվարի, էջ 8:

¹¹ Տես՝ Գրադարանագիտություն, մատենագիտություն, արխիվագիտություն // Որակավորման մասնագիտական քննության ծրագրեր՝ ըստ Հայաստանի գիտական աստիճանաշնորհման անվանացանկի, Եր., 2011, էջ 84-96: Սուքիասյան Գ. Ա. Գրադարանային-տեղեկատվական (մատենագիտական) ոլորտի մասնագետների վերապատրաստման ուսումնական դասընթացի ծրագրեր. գրադարանագիտություն, մատենագիտություն, գրքագիտություն, Եր., 2010.- 56 էջ:

նակատար, պատմական գիտությունների դոկտոր Լավրենտի Աշոտի Բարսեղյանը (1937-2014): Այնուհետև՝ 2015 թ. ամբիոնի աշխատանքները ղեկավարում է պատմական գիտությունների դոկտոր Ամատունի Սասունիկի Վիրաբյանը: Համակողմանի վերլուծությունը ցույց է տալիս, որ անկախ կառուցվածքային փոփոխություններից «Գրադարանագիտության և մատենագիտության» ամբիոնի ուսումնագիտական և հետազոտական աշխատանքները մշտապես տարվել են արդիական պահանջներին ու զարգացումներին համահունչ: Մասնավորապես կրթական գործի կազմակերպման ուղղությամբ գնահատելի են ինչպես հայալեզու ուսումնական գրականության ստեղծումը, այնպես էլ՝ օտարալեզու գրականության ապահովումը¹²:

Ամբիոնի մասնագիտական ուղղությունների զարգացման նպատակով կարևոր գործոն են հանդիսացել նաև միջազգային համագործակցության կապերի հաստատումը և փորձի փոխանակումը: Այդ առումով հիշարժան են Քվեբեկի համալսարանի (Կանադա) պրոֆեսոր Ֆիլիպ Դյուպեի ղեկավարած դասախոսական, ասպիրանտական և ուսանողական խմբի (2002 թ. հունիսի 20- հուլիսի 8), ԱՄՆ-ի Իլինոյի համալսարանի պրոֆեսոր Լի Էստաբրուկի (2005 թ. սեպտեմբեր) և Կոնգրեսի գրադարանի հայկական և վրացական ենթաբաժնի մասնագետ, պատմական գիտ. թեկնածու Լևոն Ավդոյանի (2006 թ. ապրիլ և 2014 թ. հոկտեմբեր) հետ հանդիպումները:

Տեղեկատվության փոխզարգացման և փորձի փոխանակման տեսանկյունից ուշագրավ էր 2009թ. հունիսի 13-ին ամբիոնում դասախոս Ա. Է. Մինասյանի գիտատեղեկատվական զեկուցումը՝ «Տպավորություններ ԱՄՆ-ի և

---

¹² Տես՝ Սուքիասյան Գ. Ա. Բաղդասարյան Ս. Ս. Փաստաթղթագիտություն և փաստաթղթային-տեղեկատվական աղբյուրներ: Դասագիրք, Եր., 2009.- 178 էջ: Նույնի՝ Գրքագիտություն և հայ գրատպության պատմագրություն, Եր., 2013.- 160 էջ: Մուրադյան Ա. Ա. Արխիվագիտություն: Ուսումնամեթ. ձեռնարկ / Խմբագիր՝ Գ. Ա. Սուքիասյան, Եր., 2013.- 88 էջ: Թանգարանային մենեջմենթ և մարկետինգ: Ուս. ձեռնարկ / Կազմեցին՝ Հ. Վ. Պիկիչյան, Մ. Հ. Հարոյան, Ա. Ֆ. Գրիգորյան: Մասնագիտական խորհրդատու՝ Բ. Վորոնցով: Գրախոս և դասընթացի ծրագրի խորհրդատու՝ Գ. Ա. Սուքիասյան: - Եր., 2007.- 196 էջ: Коршунов О. П. Библиографоведение: общий курс. Ч. 1. Основы теории библиографии. Учебник для библиотечно-информационных фак. вузов.- М., 2001.- 105 с. Столяров Ю. Н. Защита библиотечного фонда: Учеб. пособие.- М., 2006.- 504 с. Матильский Р. С. Библиотека как социальный институт.- Минск, 2002.- 374 с. Сулова И. М. Организационные развитие систем управления современной библиотекой: Учеб. пособие.- СПб, 2008.- 192 с. Зиновьева Н. Б. Документоведение: Учеб. пособие.- М., 2001.- 207 с. Вохришева М. Г. Теория библиографии: Учеб. пособие.- Самара, 2004.- 367 с. Библиографоведение, библиотековедение и информатика. Терминологический путеводитель.- М., 2007.- 104 с. Шрайберг Я. Л. Земсков А. И. и др. Авторское право и библиотеки.- М.: ГПНТБ России, 2007.- 48 с. և այլն:

եվրոպական երկրների (Ֆրանսիա, Գերմանիա, Նիդեռլանդներ) գրադարանային և թանգարանային գործունեությունից» խորագրով՝ ուղեկցված տեսաֆիլմերով և զուգահեռ բացատրություններով: Հարկ է նշել նաև տողերիս հեղինակի մասնակցությունը ոչ միայն Մոսկվայում կայացած գիտաժողովներին, այլև՝ 2012 թ. սեպտեմբերի 26-28-ին Ղազախստանի մայրաքաղաք Աստանայում կայացած գրադարանավարների միջազգային ֆորումին, որի շրջանակում քննարկվեցին ԱՊՀ երկրների միջև գիտակրթական և մշակութային կապերի զարգացման մի շարք հարցեր¹³:

«Գրադարանագիտության և մատենագիտության» ամբիոնի դասախոսները, ասպիրանտները և հայցորդները ակտիվ մասնակցություն են ցուցաբերել և զեկուցումներով հանդես եկել բազմաթիվ, այդ թվում ամբիոնի նախաձեռնությամբ կազմակերպված «Հայկական տպագրության 490-ամյակը» (2002 թ. ապրիլի 19), «Գրադարանագիտության, մատենագիտության և թանգարանագիտության արդի խնդիրները և զարգացման հեռանկարները Հայաստանում» (2005 թ. ապրիլի 14-15), «Հայկական տպագրության 500-ամյակը» (2010 թ. ապրիլի 15-16) և «Գրադարանային- տեղեկատվական կրթության համակարգում նոր տեխնոլոգիաների և սոցիալական մեդիայի կիրառման արդի միտումները» (2014թ. հունիսի 10) թեմաներով գիտաժողովներում¹⁴, որոնք ժամանակին լուսաբանվել են նաև մամուլում, արձագանքվել ռադիոյով և հեռուստատեսությամբ: Ի դեպ, հայկական տպագրության 500-ամյակին նվիրված գիտաժողովը ընդգրկվել էր ՀՀ մշակույթի նախարարության 2010-12թթ. միջոցառումների ցանկում:

Բարձր գնահատելով հայ գրքի և տպագրության պատմության դերն ու նշանակությունը հայ ժողովրդի հոգևոր կյանքի զարգացման մեջ՝ տողերիս հեղինակի առաջարկությամբ, հայկական տպագրության 500-ամյակի առթիվ

¹³ Տես՝ Սուքիասյան Գ. Ա. Գրադարանավարների միջազգային ֆորում Աստանայում, Հայաստանի Յանրապետություն, Երևան, 2012, թ. 180.- էջ 6:

¹⁴ Տես՝ Հայկական տպագրության 500-ամյակը (1512-2012): Գիրքը պատմամշակութային և տեղեկատվական հարողակցությունների համակարգում: Հանրապետ. գիտաժողովի զեկուցումների ժողովածու / Խմբագիրներ՝ Ա. Վ. Գալստյան, Գ. Ա. Սուքիասյան: -Եր.: Մանկավարժ, 2010.- 132 էջ: Գրադարանային-տեղեկատվական կրթության համակարգում նոր տեխնոլոգիաների և սոցիալական մեդիայի կիրառման արդի միտումները: Հանրապետ. գիտաժողովի զեկուցումների ժողովածու / Կազմող, առաջաբանի հեղինակ և մասնագիտական խմբագիր Գ. Ա. Սուքիասյան, Եր.: Էդիթ Պրինտ, 2014.- 128 էջ և այլն:

կուլտուրային ֆակուլտետի «Գրադարանային-տեղեկատվական աղբյուրներ» բաժնի գերագանց առաջադիմությամբ սովորող ուսանողների համար սահմանվել է «Հակոբ Մեղապարտ» անվանական կրթաթոշակ, որը հաստատվել է համալսարանի գիտական խորհրդի 2011 թ. ապրիլի 29-ի նիստի որոշմամբ (հիմք՝ 03. 05. 2011թ. թիվ 2-74 հրամանը): Համաձայն նշվածի՝ գրադարանագիտության և մատենագիտության ամբիոնի 2013թ. հունվարի 29-ի նիստի որոշմամբ բակալավրիատի երրորդ կուրսի ուսանողուհի Հերմինե Գագիկի Հովհաննիսյանին երաշխավորվել է ներկայացնել առաջին անգամ սահմանված «Հակոբ Մեղապարտ» անվանական կրթաթոշակի:

Մեծ է նաև Գրադարանագիտության և մատենագիտության ամբիոնի դերը գիտական կադրերի պատրաստման գործում: Բավական է նշել, որ «Գրադարանային-տեղեկատվական աղբյուրներ» բաժնի ներկայիս դասախոսները՝ դոցենտ Անահիտ Մուրադյանը, Այծեմնիկ Կորկոտյանը, Արմինե Հակոբյանը և Զարուհի Տոնոյանը, գիտությունների թեկնածուներ են՝ պաշտպանած 2009-2015 թթ., որոնցից Ա. Մուրադյանը, Ա. Հակոբյանը և Զ. Տոնոյանը՝ Գ. Ա. Մուքիասյանի գիտական ղեկավարությամբ:

Անգնահատելի է ամբիոնի դերը նաև գրադարաններին ուսումնամեթոդական ու կազմակերպական օգնություն ցույց տալու գործում: Այդ տեսանկյունից հաշվի է առնվում ոչ միայն մասնագիտական գրականության և այլ նյութերի ստեղծումն ու տարածումը, այլև՝ դասախոսություններով ու զեկուցումներով փաստաթղթային-տեղեկատվական ոլորտների աշխատողների համար հանդես գալը: Այդ առումով տեղին է նշել Խ. Աբովյանի անվան ՀՊՄՀ-ի (2009թ. փետրվար-մարտ) և Հայաստանի պետական ճարտարագիտական համալսարանի (2011թ. հունվար) գրադարաններում, ինչպես նաև Երևանի պետական համալսարանում (2010թ. սեպտեմբեր-հոկտեմբեր) ու Արցախի Մեսրոպ Մաշտոց համալսարանում (2008-2014թթ. հուլիս ամիսներ) քաղաքացիական ծառայողների վերապատրաստման նպատակով հրավիրված և կրթական ծրագրերով նախատեսված տողերիս հեղինակի դասախոսություններն ու թեմատիկ զեկուցումները: ՀՀ կրթության և գիտության նախարարության հրամանով (19. 06. 2015 թ.) ընդգրկված լինելով նախնական և միջին մասնագիտական կրթության ոլորտում պետական կրթական չափորոշիչներ մշակող աշխատանքային խմբում՝ տողերիս հեղինակը ակտիվ գործունեություն է ցուցաբերել նաև 2 – 91. 01. 02. «Գրադարանային գործ» մասնագիտության (գրադարանավար որակավորմամբ) նկարագրի, ուսումնական պլանների,

մասնագիտական հատուկ և ընդհանուր մոդուլների կազմման աշխատանքներում:

Այդպիսով, ուսումնասիրությունը ցույց է տալիս, թե որքան մեծ ծավալի աշխատանք է տարվել կրթության և գիտության զարգացման բնագավառներում: Շուրջ 45 տարիների ընթացքում ամբիոնը ունեցել է ավելի քան 2000 շրջանավարտ, որոնք սիրով և նվիրվածությամբ աշխատել ու աշխատում են Հայաստանի և Արցախի տարատեսակ գրադարաններում, արխիվներում, թանգարաններում, մատենադարաններում, կրթական հաստատություններում ու լրատվական կենտրոններում: Միայն 2009-2015 ուս. տարիների ընթացքում «Գրադարանային-տեղեկատվական աղբյուրներ» բաժնի շրջանավարտների թիվը կազմել է 182, այդ թվում՝ 80-ը բակալավրներ (առկա ուսուցմամբ), 22-ը՝ մագիստրոսներ (առկա ուսուցմամբ) և 80-ը՝ հեռական ուսուցմամբ: Լավագույն մագիստրոսներից Մարիամ Հովհաննիսյանը կազմել է Սոս Սարգսյանին նվիրված կենսամատենագիտություն¹⁵, իսկ Շողեր Հունանյանը դասախոսական կազմում գիտական զեկուցումով հանդես է եկել Խ. Աբովյանի անվան ՀՊՄՀ-ի հիմնադրման 90-ամյակին նվիրված գիտաժողովում (2012 թ. դեկտեմբերի 14):

Սակայն ցավով պետք է նշել, որ վերջին երկու տարում «Գրադարանային-տեղեկատվական աղբյուրներ» բաժնում նվազել է սովորողների թվաքանակը (նման իրավիճակ տիրում է նաև բուհերի համարյա բոլոր բաժիններում): Եթե մասնագետների կարիքը հարյուրավոր գրադարանների¹⁶ համար խիստ անհրաժեշտ է, ապա մասնագիտության զարգացումը համապատասխանաբար դառնում է պարտադիր:

Կուզենայի անդրադառնալ վերջին տարիների գիտակրթական բարեփոխումների ընթացքում նկատված մեկ այլ կարևոր խնդրի պարզաբանման, որի անորոշությունը զգացվեց նաև ՀՀ մշակույթի նախարարությունում (2014 թ. նոյեմբեր-դեկտեմբեր) գրադարանային աշխատողների մասնագիտական որակավորման չափանիշներ կազմելու ժամանակ: Բանը նրանում է, որ նախկին «Գրադարանավարություն և մատենագիտություն» մասնագիտությունը ԿԳՆ-ի 2007 թ. օգոստոսի 30-ի № 1038 Ն. որոշմամբ վերանվանվել է 071500 - «Գրադարանային-տեղեկատվական աղբյուրներ»՝ շրջանավարտներին շնորհելով «Գրադարանային-

¹⁵ Տես՝ Հովհաննիսյան Մ., Սոս Սարգսյան. Կենսամատենագիտություն / Խմբ.՝ Ա. Հակոբյան, Եր., 2010, 96 էջ:

¹⁶ Տես՝ Հայաստանի գրադարանները 2013 թ.: Աշխատանքների վիճակագրական վերլուծություն / Կազմող՝ Ա. Բաղդասարյան. Եր.: Գիրք, 2014, էջ 3:

տեղեկատվական աղբյուրագիտություն» բակալավրի և մագիստրոսի որակավորումներ: Կարծում ենք, ոչ միայն ճիշտ չեն տվյալ անվանումները (այդպես ընդունված չէ նաև ԱՊՀ-ի երկրներում), այլև անհամապատասխան են պատրաստվող մասնագետների մասնագիտական որակավորումները՝ հաշվի առնելով ուսումնական պլաններով ուսուցանվող առարկաները, գրադարանային-տեղեկատվական գործի արդի զարգացումները: «Գրադարանային-տեղեկատվական աղբյուրներ» անվանումը հստակ չէ և ճիշտ չի բացահայտում մասնագիտության բուն էությունը. նրանում «աղբյուրներ» հասկացությունը կարող է համարվել գրադարանային կամ մատենագիտական գործունեության օբյեկտ, բայց ոչ ամբողջականացնող անուն: Իսկ «Գրադարանային-տեղեկատվական աղբյուրներ»-ն ամբողջությամբ (անկախ գտնվելու տեղից, լեզվից և բովանդակությունից) հանդիսանում են փաստաթղթային-տեղեկատվական և գրադարանային-մատենագիտական ուսումնասիրման օբյեկտ: Ընդհանրապես անորոշ է «Գրադարանային-տեղեկատվական աղբյուրագիտություն» որակավորման անունը՝ բնականաբար հիմք ընդունելով գրադարանային-տեղեկատվական և մատենագիտական կենտրոնների կառուցվածքա-բովանդակային առանձնահատկություններն ու նրանց տարաբնույթ գործառույթները:

Հաշվի առնելով խնդրի լուծման լրջությունը, մասնագետների և դիմորդների համար մասնագիտության մասին ճշգրիտ պատկերացումներն ու ժամանակակից հետաքրքրությունները՝ առաջարկվել է «Գրադարանային-տեղեկատվական աղբյուրներ» բաժնի անունը անվանակոչել *«Գրադարանային-տեղեկատվական գործունեություն և մատենագիտություն»*, որը, մեր կարծիքով, լիովին համապատասխանում է գրադարանագիտության, մատենագիտության, գրքագիտության և փաստաթղթագիտության արդի պահանջներին: Իսկ շրջանավարտներին առաջարկվել է տալ «գրադարանավար-մատենագետ-մանկավարժ», «տեղեկատվական աղբյուրների վերլուծաբան, մենեջեր», «գրադարանագետ, մատենագետ, փաստաթղթագետ» որակավորումներ: Նշված առաջարկությունները լսվել և քննարկվել են Գրադարանագիտության և մատենագիտության ամբիոնի 2010թ. մայիսի 6-ի և կուլտուրայի ֆակուլտետի խորհրդի 2011թ. նոյեմբերի 29-ի նիստերում ու դրական կարծիքով ներկայացվել է ուսումնական մաս հաստատելու: Իհարկե, մասնագիտական որակավորումները չեն սահմանափակվում հողվածում նշվածներով:

Գրադարանային-տեղեկատվական և տեխնոլոգիական XXI դարի զարգացումները, շաղկապված «գիրք-ընթերցող-գրադարանավար» փոխ-

ադարձ կապի, գրադարանների հասարակական-ճանաչողական դերի բարձրացման և սոցիալ-հաղորդակցական նոր հարաբերությունների ձևավորման հետ, առաջ են բերել նաև նոր՝ «Գրադարանային հոգեբան»-ի մասնագիտական որակավորման անհրաժեշտություն: Հուսանք, որ կրթական և կիրառական նշանակություն ունեցող այդ և բազմաթիվ այլ խնդիրների լուսաբանման գործում կարևոր դեր կունենա նորաստեղծ «Բանբեր Հայաստանի գրադարանների» (2015 թ.) գիտա-մեթոդական հանդեսը:

GAGIK SUKIASYAN

FROM THE HISTORY OF LIBRARY-BIBLIOGRAPHIC HIGHER
EDUCATION

SUMMARY

The research showed that the library-bibliographic profession had occupied an irreplaceable position in the system of development of higher education and science of Armenia. It becomes obvious and well-founded the fact that without the presence of professionals and without the possession of fundamental library bibliographic and professional knowledge it is impossible not only the organization of the work of library but also it is impossible to actualize objective service in the social-communicative and documentary-informational systems. The problem of library science, bibliography and books' science is to stimulate the perfection of modern library-informational and bibliographic activity, the advance of the cognitive role of libraries in Armenia and out of borders of Armenia.